

BÖLÜM 12

ANTİPSİKOTİK TEDAVİSİ

Doç. Dr. Gülizar Sözeri

ANTİPSİKOTİKLER

Antipsikotikler psikotik düşünce bozukluğu ile sonuçlanan tüm hastalıklarda kullanılmaktadır. Psikoz, temel belirtileri düşünce bozukluğu (*sanrı, delüzyon*) ve algı bozukluğu (*varsanı, halüsinasyon*) olan hastalık durumudur. Bu tür bozukluklarda kişinin uyum ve işlev düzeyi ileri derecede etkilenmiş, yargılama ve gerçeği değerlendirme yetisi bozulmuştur. Genellikle kişi durumunun farkında değildir (içgörü yoksunluğu) (Öztürk ve Uluşahin 2008). Antipsikotiklerin yaygın olarak kullanıldığı psikotik bozukluklar ve diğer kullanım alanları Tablo 1’de özetlenmiştir (Öztürk ve Uluşahin 2008, McDonagh ve ark. 2010).

Tablo 1. Antipsikotiklerin Temel Kullanım Alanları

Şizofreni ve diğer psikotik bozukluklar

Organik mental bozukluklar (demans, deliryum)

Bipolar bozukluk manik atak/depresif atak

Major depresif bozukluk

KAYNAKLAR

- Adams CE, Awad GA, Rathbone J ve ark (2014) Chlorpromazine versus placebo for schizophrenia. *Cochrane Database Syst Rev*,1:CD000284. doi: 10.1002/14651858.CD000284.pub3.
- Altınbaş K, Kurt E, Oral ET (2005) İkinci kuşak antipsikotiklerin endokrin yan etkileri: İstisna mı, kural mı? *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 6:259-266.
- Altınyazar V, Yuksel N (2011) Şizofrenide Kombinasyon Tedavileri. *Klinik Psikofarmakoloji Bülteni*, 21:368-80.
- Alptekin, K. (2008) New generation antipsychotics in the treatment of schizophrenia: dopamine stabilizing agents and aripiprazole]. *Bulletin of Clinical Psychopharmacology*, 18 (Suplement 1), 21-26.
- Alptekin K, Üçok A, Ayer A ve ark. (2014) Treatment guidelines for patients with schizophrenia or psychotic disorder who are hospitalized in a psychiatry clinic. *Bulletin of Clinical Psychopharmacology*, 24(3):276-88.
- Amerikan Psikiyatri Birliği, Mental Bozuklukların Tanısal ve Sayımsal Elkitabı, Beşinci Baskı (DSM-V) Arlington, VA, 2013.
- Amr M, Lakhan SE, Sanhan S ve ark. (2013) Efficacy and tolerability of quetiapine versus haloperidol in first-episode schizophrenia: a randomized clinical trial. *Int Arch Med*, 6(1):47. doi: 10.1186/1755-7682-6-47.
- Anıl-Yağcıoğlu E, Soygür H (2007) Şizofrenide ilaç tedavisi ve diğer somatik tedaviler. *Şizofreni ve Diğer psikotik Bozukluklar*, Türkiye Psikiyatri Derneği Yayınları, Ankara, s352-384.
- Anıl-Yağcıoğlu E (2010) Antipsikotikler-Genel Özellikler. *Temel Psikofarmakoloji*, Ed. Yüksel N. Ed. Yrd. Soygür H, Tural Ü, Demet MM, Türkiye Psikiyatri Derneği Yayınları, Ankara, s767-788.
- Cheer SM, Wagstaff AJ (2004) Quetiapine. A review of its use in the management of schizophrenia. *CNS Drugs*, 18(3):173-99.
- DeLeon A, Patel NC, Crismon ML (2004) Aripiprazole: A Comprehensive Review of Its Pharmacology, Clinical Efficacy, and Tolerability *Clin Ther*, 26: 649-666.®/
- Dünya Sağlık Örgütü (1992) ICD-10 Ruhsal ve Davranışsal Bozukluklar Sınıflandırılması. (Çev. ed.: MO Öztürk, B. Uluğ, Çev.: F. Çuhadaroğlu, İ. Kaplan, G. Özgen, MO Öztürk, M Rezaki, B Uluğ). *Türkiye Sinir ve Ruh Sağlığı Derneği Yayını*, Ankara, 1993.
- Fowler JA, Bettinger TL, Argo TR (2008) Paliperidone extended-release tablets for the acute and maintenance treatment of schizophrenia. *Clin Ther*, 30: 231-48.
- Gülseren L, Erol A (2000) Şizofrenide ilaç sağaltımı. *Klinik Psikofarmakoloji Bülteni*, 10: 213-227.
- Gülseren L (2010) Klasik antipsikotikler. *Temel Psikofarmakoloji*, Ed. Yüksel N. Ed. Yrd. Soygür H, Tural Ü, Demet MM, Türkiye Psikiyatri Derneği Yayınları, Ankara, s789-805.

- Jayakody K, Gibson RC, Kumar A ve ark. (2012) Zuclopenthixol acetate for acute schizophrenia and similar serious mental illnesses. *Cochrane Database Syst Rev*, 4:CD000525. doi: 10.1002/14651858.CD000525.pub3.
- Javitt DC, Zukin SR, Heresco-Levy U ve ark. (2012) Has an angel shown the way? Etiological and therapeutic implications of the PCP/NMDA model of schizophrenia. *Schizophr Bull*, 38: 958-66.
- Karamustafaloğlu KO (2009) Klinik Psikofarmakoloji Bülteni, 19 (Suppl. 2), 341-342.
- Komossa K, Rummel-Kluge C, Hunger H ve ark (2010) Schmid F, Schwarz S, Duggan L, Kissling W, Leucht S. Olanzapine versus other atypical antipsychotics for schizophrenia. *Cochrane Database Syst Rev*, 3: CD006654. doi: 10.1002/14651858.CD006654.pub2.
- Komossa K, Rummel-Kluge C, Schwarz S ve ark. (2011) Risperidone versus other atypical antipsychotics for schizophrenia doi: 10.1002/14651858.CD006626.pub2
- Koch K, Mansi K, Haynes E ve ark. (2014) Trifluoperazine versus placebo for schizophrenia. *Cochrane Database Syst Rev*, 1:CD010226. doi: 10.1002/14651858.CD010226.pub2.
- Mahapatra J, Quraishi SN, David A ve ark (2014) Flupenthixol decanoate (depot) for schizophrenia or other similar psychotic disorders. *Cochrane Database Syst Rev*. 6:CD001470. doi: 10.1002/14651858.CD001470.pub2.
- Marder SR, Van Kamen DP. Dopamin Reseptör Antagonistleri (Tipik Antipsikotikler). Kaplan&Sadock's Comprehensive Textbook of Psychiatry, 8. Baskı, Ed. Sadock BJ, Sadock VA. Çeviri Editörü Aydın H, Bozkurt A. Çev. Sözeri-Varma G, Karadağ F. Cilt 3 Bölüm 31.16, sayfa:2817-2838, 2006, Öncü Basımevi, Güneş Kitabevi Ltd Şti, Ankara, 2007.
- Matar HE, Almerie MQ, Sampson S (2013) Fluphenazine (oral) versus placebo for schizophrenia. *Schizophr Bull*, 39:1187-8.
- McDonagh M, Peterson K, Carson S ve ark. (2010) Drug Class Review: Atypical Antipsychotic Drugs: Final Update 3 Report [Internet]. Oregon Health & Science University; Drug Class Reviews. Oregon Health & Science University, Portland, Oregon 97239.
- Meltzer HY, Massey BW. (2011) The role of serotonin receptors in the action of atypical antipsychotic drugs. *Curr Opin Pharmacol*, 11: 59-67.
- Mota NE, Lima MS, Soares BG (2002) Amisulpride for schizophrenia. *The Cochrane Library*, 2: CD001357.
- Mothi M, Sampson S (2013) Pimozide for schizophrenia or related psychoses. *Cochrane Database Syst Rev*, 11:CD001949. doi: 10.1002/14651858.CD001949.pub3.
- Muscatello MRA, Bruno A, Bellinghieri PM ve ark. (2014) Sertindole in schizophrenia: efficacy and safety issues Expert Opinion on Pharmacotherapy, 15: 1943-1953.

- Özdemir C, Eryılmaz M (1999) Geç Distoni, Geç Diskinezi ve Tedavi Yaklaşımları. Klinik Psikofarmakoloji Bülteni, 9, 152-158.
- Öztürk M.O, Uluşahin A. Ruhsal bozukluklarda ilaç sağaltımı. Ruh Sağlığı ve Bozuklukları II, Ankara 2008 Nobel Tıp Kitapevleri, Yenilenmiş 11. Baskı, s 824-939.
- Tardy M, Huhn M, Kissling W ve ark. (2014) Haloperidol versus low-potency first-generation antipsychotic drugs for schizophrenia. Cochrane Database Syst Rev. 2014 Jul 9;7:CD009268. doi: 10.1002/14651858.CD009268.pub2.
- Tomruk NB, Poyraz BÇ, Kılıç A. ve ark (2010) Uzun süreli kombine antipsikotik tedavi sırasında nöroleptik malign sendrom: Olgu sunumu. Düşünen Adam: Psikiyatri ve Nörolojik Bilimler Dergisi, 23:142-144.
- Perez SM, Lodge DJ (2014) New approaches to the management of schizophrenia: focus on aberrant hippocampal drive of dopamine pathways. Drug Des Devel Ther, 8: 887-96.
- Perquin L, Steinert TA (2004) Review of the efficacy, tolerability and safety of sertindole in clinical trials. CNS Drugs, 18 (Suppl 2):19-30.
- Rezaki M (1998) Şizofreni nörobiyolojisine kısa bir bakış. Klinik Psikiyatri Dergisi, 1:31-34.
- Rummel-Kluge C, Komossa K, Schwarz S ve ark. (2010) Head-to-head comparisons of metabolic side effects of second generation antipsychotics in the treatment of schizophrenia: A systematic review and meta-analysis. Schizophrenia Research, 123; 225-233.
- Saka MC, Devrimci Özgüven H, Atbaşoğlu EC (2007) Antipsikotik ilaçların yan etkileri. Türkiye Psikiyatri Derneği Yayınları, Ankara, s 385-425.
- Schmidt AW, Lebel LA, Howard HR ve ark. (2001) Ziprasidone: a novel antipsychotic agent with a unique human receptor binding profile. European Journal of Pharmacology, 425:197-201.
- Stip E, Tourjman V (2010) Aripiprazole in Schizophrenia and Schizoaffective Disorder: Clinical Therapeutics, 32 (Suppl 1): 3-20.
- Stahl SM Psikofarmakolojinin Temelleri-Reçete Rehberi/Güncellenmiş baskı. Çev.Ed. Oral T, Efe Sevim M, Sigma Yayıncılık, 2008, İstanbul.
- Stahl SM (2012a) Psikoz ve Şizofreni. Stahl'ın Temel Psikofarmakolojisi. Nörobilimsel ve Pratik Uygulamalar. Çev.Ed. Uzbay, Çev. Kayır H., İstanbul Tıp Kitabevi, İ.T., 3. Baskı, İstanbul, s 247-325.
- Stahl SM (2012b) Antipsikotik İlaçlar. Stahl'ın Temel Psikofarmakolojisi. Nörobilimsel ve Pratik Uygulamalar. Çev.Ed. Uzbay, Çev. Göktalay G., İstanbul Tıp Kitabevi, İ.T., 3. Baskı, İstanbul, s 327-451.
- Stahl SM (2014) Clozapine: is now the time for more clinicians to adopt this orphan? CNS Spectr, 19:279-81. doi: 10.1017/S1092852914000418.
- Üçok-TPD (2007) Şizofrenide ilk atak: Klinik özellikleri ve tedavisi. Şizofreni ve Diğer Psikotik Bozukluklar. Türkiye Psikiyatri Derneği Yayınları, Ankara, s 203-216.